

Kiffe kiffe i morgon

Livet tycks inte ha mycket att erbjuda femtonåriga Doria, som bor med sin ensamstående mamma i en betongförort till Paris. Lägenheten är stadssubventionerad, mor och dotter lever på existensminimum och socialassistenterna avlöser varandra. Så starkt präglar bristen på utveckling och förändring Dorias tillvaro att hennes devis har blivit "kiffe kiffe imorgon", fransk-arabisk förortsslang för "samma sak dag efter dag".

Doria för ordet i Faïza Guènes ungdomsroman, som har fått sin titel just efter huvudpersonens motto. *Kiffe kiffe imorgon* präglas av Dorias direkta och tonsäkra tilltal, som liknar dagbokens. Doria angriper allt och alla med roliga och välfunna inpass, men det lyser igenom att hon inte har haft det så lätt i sitt unga liv. I själva verket mår hon ganska dåligt, även om hennes sätt att hantera det är med ironi och humor. Ett talande exempel är när hon i början av romanen beskriver varför pappan inte längre finns i hennes och mammans liv:

Pappa ville ha en son. För stoltheten, sitt namn, familjens ära och antagligen av en massa andra dumma anledningar. Men han fick bara ett barn och det blev en flicka. Jag. Jag motsvarade inte riktigt kundens önskemål. Problemet är bara att det inte går till som på Carrefour: det finns ingen kundtjänst där man kan reklamera varan.

Pappan har rest tillbaka till hemlandet Marocko och letat reda på en ny yngre kvinna som ska ge honom den där sonen. Det sveket har påverkat Doria djupt. I skolan har hon blivit introvert, vilket gör att hon får gå i samtalsterapi hos madame Burland, som enligt Dorias analys är gammal, ful, meningslös och stinker lusschampo, men som nog hjälper Doria mer än hon vill erkänna.

Det är här, i ett av samtalen med madame Burland, som romanen tar sin början, och den utvecklas till en stark skildring av livet som ung muslim i 2000-talets Frankrike. En av de omständigheter som påverkar Dorias vardag allra mest är bristen på pengar. Med enbart mammans dåligt betalda städjobb att leva på är familjens ekonomi knaper. Det gör att de

inte har någon telefon (den har stängts av) och att de är hänvisade till allmosor och secondhand. Doria blir åtskilliga gånger mobbad för sina gamla kläder.

Men trots materiella brister och dåliga förutsättningar på en rad andra områden är detta inte en berättelse om uppgivenhet. Tvärtom är det en stark ung kvinna vi får möta, med en skarpögd blick på sin omgivning och samtid. Genom att berätta om människorna i hennes närmiljö ger hon röst åt alla de som inte räknas. Hon har ett rättvisepatos och reagerar på de orättvisor som hon observerar och själv upplever. Det finns kort sagt motstånd hos Doria, inte minst mot de som har makten, de som hon står i beroendeställning till. Bitskt och träffsäkert beskriver och genomskådar hon de nedlåtande och förminskande lärare och socialassistenter som kommer i hennes väg.

Den viktigaste personen i Dorias liv är hennes mamma, som trots att hon varken kan läsa eller skriva, knappt kan klara sig i det franska samhället och inte själv klarar av att gå och betala hyran, är den som Doria ser upp till allra mest. Porträttet av modern är ömsint, och det är också modern som går igenom den största förändringen i romanen.

Faïza Guènes är en fransk författare och filmare född 1985. Hon har algeriska rötter och är själv uppvuxen i en förort till Paris. I *Kiffe kiffe imorgon* ville hon skildra ett rikt förortsliv, som gick bortom tidningarnas beskrivning av våld och kriminalitet. Detta gör hon, men hon gör också något mer. Hon lyfter fram de muslimska flickornas och kvinnornas berättelser och potentialen i deras motstånd. Dorias och mammans matriarkat i miniatyr blir en motpol till en traditionellt manligt styrd kultur. Detta är inte ett huvudspår i boken, men det finns där i bakgrunden och blir tydligt för den läsare som börjar jämföra Dorias liv med andra erfarenheter i romanen. Några våningar längre upp bor till exempel Samra, en flicka som hålls inlåst av sin far och sina bröder. På så vis kan detta även ses som en roman med feministisk kraft.

Doria framstår under romanens gång allt mer som ett slags antihjälte. Hon är dålig i skolan och ses som ointellektuell av sin omgivning. Hennes universitet är TV-program, Hollywood-filmer, reklam, veckotidningar och berättelser ur livet. Men som få andra har hon förmåga att använda sig av dessa referensramar, relatera dem till sitt eget och andras liv och dra

oväntat skarpsynta slutsatser i jämförelserna. På så sätt uppgraderar hon också medier och genrer som generellt har låg status och visar att bildning inte nödvändigtvis behöver vara av den klassiska sorten för att vara något värd. Det handlar om att ha ett analytiskt och problematiserande förhållningssätt. Har man den förmågan kan man också ompröva sin egen situation, och kanske komma fram till att även en devis som ”kiffe kiffe imorgon” rymmer mer än en betydelse.

Faïza Guène skrev *Kiffe kiffe imorgon* i sena tonåren. I en kvarterslokal nära hennes hem startade en lärare från en närliggande skola en workshop för unga som ville skriva manus för film. Guène gick med, och skrev manus till kortfilmer som senare blev både uppmärksammade och prisbelönda. När hennes lärare fick läsa de 30 första sidorna i romanen om Doria var Guène 17 år. Han frågade henne om han fick visa dem för sin syster, som arbetade på förlaget Hachette i Paris. Hon fastnade för berättelsen, som var skriven på förortsslang och därför ovanlig i sitt slag. Kontrakt skrevs och två år senare, 2004, gavs romanen ut med den franska titeln *Kiffe Kiffe demain*. Den blev en omedelbar succé och har sålt i över en halv miljon exemplar enbart i Frankrike samt översatts till närmare 30 olika språk. Den översattes stilsäkert till svenska av Lotta Riad och gavs ut här första gången 2006. Året därefter tilldelades den svenska IBBY:s Peter Pan-pris. *Kiffe kiffe imorgon* är Guènes enda ungdomsbok. Hon har skrivit ytterligare tre romaner för vuxna, men ingen av dem har blivit lika framgångsrik som debuten.

Åsa Warnqvist